

BECKETT Tükenmeyen Arzu*

ALAIN BADIOU, 1937 doğumlu felsefeci, romancı ve oyun yazarı. Paris'teki Uluslararası Felsefe Okulu'nda ve École Normale Supérieure'de dersler vermektedir. Akademik kariyerinin yanı sıra siyasal alandaki militan kişiliğiyle de tanınır. Uzun bir süre Fransız Genç Komünistler Birliği'nin önde gelen üyelerinden biri olan Badiou, komünizmi günümüz koşullarında savunmakta ve gerek göçmen işçilerle ilgili gerekse uluslararası plandaki mücadelelerde aktivist bir düşünür olarak yer almaktadır.

Birçok roman, oyun ve deneme kaleme almış olan Alain Badiou'nun Türkçeye çevrilmiş pek çok eseri bulunmaktadır. *Yüzyıl* (çev. Işık Ergüden, 2011) ve *Gerçek Yaşam* (çev. Işık Ergüden, 2017) yayınevimiz tarafından yayınlanmıştır.

*SEL YAYINCILIK / DENEME

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 909**
ISBN 978-975-570-914-7

BECKETT, TÜKENMEYEN ARZU

Alain Badiou

Deneme

Özgün Adı:
Beckett, l'increvable désir

Türkçesi: Zeynep Turan

© Hachette Littérature, 1995
© Librairie Arthème Fayard, 2010
© Sel Yayıncılık, 2016

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Işık Ergüden
Yayına hazırlayan: Mısra Gökyıldız
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Ecenur Sabak

Birinci Baskı: Şubat, 2018

Baskı ve Cilt: Yayılcık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Alain Badiou

Beckett

Tükenmeyen Arzu

Türkçesi: Zeynep Turan

Deneme

İÇİNDEKİLER

“Genç Budala”	7
Güzellik.....	13
Yöntemsel Çilecilik	21
Varlık ve Dil	27
Münzevi Özne	33
Olay ve İsmi	39
Ötekiler	47
Aşk.....	55
Nostalji.....	61
Tiyatro	69
Yeniden Güzellik.....	77
Seçme Metinler	81

“Genç Budala”

Beckett’in eserleriyle 50’li yılların ortalarında tanıştım. Gerçek bir karşılaşma, derin izler bırakan bir tür kişisel çarpılma hali. Öyle ki 40 yıl sonra bile hâlâ ve hep aynı noktada olduğum söylenebilir. İşte gençliğin birincil vazifesi: Beklenmedik olanla karşılaşmak ve böylece, tüm o uyanıklara rağmen, “hayatın anlamsızlığı, işe yaramazlığı” tezinin sıkıcı ve yanlış olduğuna kendini inandırmak.

Gençlik, ait olunan neslin tipik özelliği sayılabilecek bir şeyi düşünür ya da yaparken, kişinin kendini biricik hissetmesinin kolayca mümkün olabildiği bir yaşam parçasıdır da. Genç olmak başlı başına bir güç kaynağıdır, belirleyici karşılaşmalar dönemidir, fakat aynı zamanda tekrara ve taklide kolayca yenik düşmeye mahkûmdur. Düşünce, dönemin ruhunun etkisinden ancak incelikli ve meşakkatli bir çalışmayla kurtulabilir. Dünyayı değiştirmek istemek gayet kolaydır; o dönemde bu istek bizim için işten bile de-

ğildi örneğin. Oysaki zor olan, bu isteğin kendisinin dahi söz konusu dünyanın sürme biçimlerinin malzemesi olduğunu fark etmektir. Bu yüzdendir ki her gençlik, vaatleri ne kadar heyecan verici olursa olsun, bir “genç budala” gençliğidir. Bunu kavramak sonraları bizi gençlik nostaljisine kapılıp gitmekten alıkoyar.

Beckett’i keşfettiğimde (eserlerini Fransızca yazmaya başlamasından birkaç yıl sonra, 1956’ya doğru olmalı), kusursuz bir Sartre’cı olarak yine de kendimce Sartre’ın gereken önemi vermediğini düşündüğüm dil sorunu üzerine çalışıyordum. Bu sorunun zaten kuşağımın ve başka birkaç kuşağın daha meselesi olduğunu ve öyle olmaya da devam edeceğini hesaba katmamıştım. Bunca farklı konular arasında gidip gelirken, Beckett’te zaten herkesin görmüş olduğundan başka bir şey göremiyordum. Absürdün, umutsuzluğun, boş gökyüzünün, iletilemeyen ve ezeli yalnızlığın yazarı; kısacası bir varoluşçu. Fakat aynı zamanda, kurgu hem bir anlatım biçimi hem de yazarın sefaleti ve büyüklüğü üzerine, çalışması üzerine bir düşünümün gerçekliği olduğundan, metinlerinde yazının kaderinin, sözün mütemadiyen tekrarı ile kökensel bir sessizlik arasındaki ilişkinin, sözcüklerin hem yüce hem de gülünç işleyişinin temsili ya da gerçekçi olma maksadından çok uzak duran metin tarafından ele geçirilmesi anlamında “modern” bir yazar.

Gençlerin en umutsuz şarkıların en güzel şarkılar olduklarına inanmak gibi vahim bir eğilimleri vardır. Ben de en karanlık aforizmalardan büyülenir, çok sayıda deftere şunun gibi şeyler yazardım:

Esas olanı bir kenara koyma meselesine gelince; bu konu hakkında birbiriyle çelişen fikirlere sahip olsam bile sanırım tam da bu noktada kendimi tanırım.

Bu nihilist yargıya garip bir güç yükleyen ironiye odaklanmak zorundaydım. *Malone Ölüyor*'daki şu satırları okurken aldığım hazda da aynı durum söz konusuydu örneğin:

Beden ya da bilinçten arta kalan izler ne olursa olsun, insanların yolundan gitmenin gereği yok. Birinin halen yaşadığını varsaydığımız andan itibaren artık yanılmayız, suçlu odur (...)

Neredeyse şiddet içeren bu savlama tarzının, üzerinde uzlaşılabilir (Kafkavari) evrensel suçluluk tezini yalanlıyor oluşuna yeterince dikkat etmiyordum.

Benim gözümde bütün bunlar Sartre'ın sonuç bildiren ünlü sözcüsü "İnsanlık, işe yaramaz bir tutkudur"un edebi alegorisi olduğundan, kanaatimce dil meselesi üzerine söylenmiş özlü sözlerle aynı tada sahip değildi. Ben bu özlü sözlerle, felsefenin asıl işlevinin, gösterenin karanlık noktalarının titiz bir şekilde sorgulanmasıyla Sartre'cı özgürlük teorisinin tamamlanması olduğuna ve bu görevin de bana düştüğüne dair inancımı pekiştiriyordum. Bu nedenle en sevdiğim kitap *Adlandırılmayan*'dı. Aylar boyunca (Beckett'in de söylediği gibi gençlikte "muazzam zaman" vardır), bu romanda "konuşan"ın kendi dilsel aracına atfettiği öfke ile kurtarıcı samimiyyetin şaşırtıcı karışımı eşliğinde yaşadım.

Onların soyundan olmayı kabul etmeden asla kullanamayacağımı düşündükleri bir dil vermişlerdi bana, güzel numara. Ama onların bu anlaşılmasız dilini anlaşılır bir hale getireceğim ben. Zaten tek bir kelimesini bile hiç anlamadığım gibi, gebermiş köpekler misali sürüklediği hikâyeyi de anlamamıştım (...).

Önce susmak istemiştim. Bazen bu denli cesurca konuşmam karşılığında alacağım ödülün sessizliğe sağ salım erişmek olduğuna inanıyordum. Sessizliğin tadını çıkarabilmek için mi, hayır, neden bilmiyorum ama beni susturanın ne olduğunu hissedebilmek için (...).

Şüphe yok ki her söze içkin bulunan bu “cesaret”i ölçüp biçmek ve kabile dilinin taşıdığı tüm bu “hikâyelerin” esas olarak ne ifade ettiğini değerlendirmek gerekirdi. Beckett için *Adlandırılmayan*’ın gerçekte içinden çıkmanın on yılı bulduğu bir çıkmaz olduğunu görmek böylece daha kolay olurdu. Fakat nihilizmle dilsel zorunluluklar, yaşamsal varoluşçulukla sözün metafiziği, Sartre’la Blanchot arasındaki –aslında kararsız– ittifak dönemin budala gencine uygundu.

Asıl budalalık, Beckett hakkında o zamanlar oluşturulmuş ve bugün de yaygın bir şekilde kabul gören kanaatleri gerçekten irdelemeksizin kesin kabul etmekti: Tüm anlam biçimlerini terk eden ve gitgide daha yoğun, daha sıkışık metinlerde sanki somutluk bulan, sanatın imkânlarıyla yazının hiçliğine uzanan, anlamın hiçliğine dair merhametsiz bir bilinç. Ölüm ve sonluluk, hasta bedenlerin terk edilmişliği, tanrısal olanı boşuna bekleyiş ve başkalarına

yönelik her girişimin gülünçlüğü üzerine derin düşüncelere dalan Beckett. Kelimelerin dikbaşlılığı dışında her şeyin karanlık ve boş olduğuna inanmış bir Beckett.

Bu genel yargılardan kurtulmam ve Beckett'i nihayet harfi harfine ele alabilmem için uzun yıllar geçmesi gerek-ti. Hayır, onun tiyatro, nesir, şiir, sinema, radyo, televizyon, eleştiri sanatıyla bize düşündürdüğü şey, yüzüstü bırakılmış bir varoluş ya da umutsuz bir vazgeçiş halinde yaşanan karanlık ve bedensel bir yok oluş değildi. Fakat bütün bunların tam tersi olup da öne çıkarmaya çalışılan şey, yani türlü maskaralıklar, şaka, alay, somut tat, zayıf bir Rabelais de değildi. Ne varoluşçuluk ne de modern barok; Beckett'in verdiği ders ölçülülük, kesinlik ve cesaret dersiydi. Bu birkaç sayfada ortaya koymak istediğim ana düşünce budur.

Bu yazara duyduğum kırk yıllık tutku *Adlandırılmayan'ı* okurken oluştuğu içindir ki gençliğimi etkisi altına alan dil üzerine düşüncelerinden ziyade, bugün bile beni etkileyen şu aforizmaya yer vermek isterim. *Adlandırılmayan'ın* anlatıcısı gözyaşları içinde ve kendinden emin bir şekilde şöyle söyler:

Bir tek ben insanım, geri kalan her şey tanrısız.